

Prilog 1:

**Vlada Crne Gore
Ministarstvo evropskih poslova**

Predlog osnove za zaključivanje

**Finansijskog sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske Unije o Godišnjem
akcionom programu za Crnu Goru za 2024. godinu**

Decembar, 2024. godine

I Pravni osnov za zaključenje sporazuma

Osnov za potpisivanje Finansijskog sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske Unije o Godišnjem akcionom programu za Crnu Goru za 2024. godinu (u nastavku: Finansijski sporazum) je *Okvirni finansijski sporazum između Crne Gore i Evropske komisije za IPA III perspektivu*, koji je stupio na snagu na snagu 2. novembra 2022. godine i dodatnim pravilima o rokovima izvršenja i komunikaciji između strana.

Dodatno, odredbama čl. 7, stava 2 *Zakona o zaključivanju i izvršavanju međunarodnih ugovora* (Službeni list CG br. 77/08) propisano je da Vlada može, već prilikom utvrđivanja Osnove, da ovlasti lice – u konkretnom slučaju ministarku evropskih poslova, Majdu Gorčević, da potpiše Sporazum čija je sadržina u skladu sa Osnovom. Iz navedenog takođe proizilazi da postupak može biti jednostavniji, koji je uobičajen u slučaju kada se na tipski način uređuju pitanja koja se Sporazumom definišu, kao u slučaju potpisivanja predmetnog Finansijskog sporazuma.

II Ocjena trenutnog stanja

S obzirom na opredjeljenje Crne Gore da postane članica EU, neophodna su kontinuirana i značajna ulaganja u cilju podizanja nacionalnih i lokalnih standarda u cilju usklađivanja sa obavezama koje proističu iz pravne tekovine EU. Samim tim, potrebna su značajna finansijska ulaganja u različitim oblastima, u ovom konkretnom slučaju u oblasti kao što su vladavina prava, životna sredina i socijalne politike, kao i kroz horizontalnu podršku, u cilju daljeg osnaživanja, kako rada javnih institucija, tako i standarda života crnogorskih građana. S tim u vezi, predloženi akt ima za niz ciljeva, kao što je jačanje i modernizacija crnogorskog pravosudnog sistema, s posebnim akcentom na ispunjavanje obaveza koje se odnose na privremena mjerila PP 23 i 24. Takođe, poseban fokus programa je tehnička podrška i izgradnja kapaciteta kako bi crnogorska administracija što bolje odgovorila na izazove pregovaračkog procesa i kako bi se unaprijedilo sprovođenje reformi koje proističu iz pretpristupnih obaveza i pravne tekovine EU. Konačno, značajna podrška u okviru programa se odnosi na pripremne aktivnostima u okviru sprovođenja sektorskih operativnih programa za 1) Životnu sredinu i 2) Zapošljavanje i socijalne politike za period 2024-2027.

Uzimajući u obzir navedeno, Evropska komisija je 27. maja 2024. godine usvojila Godišnji akcioni IPA program za Crnu Goru za 2024. godinu, nakon čega je, pripremila i Crnoj Gori dostavila nacrt Finansijskog sporazuma za program IPA 2024. Programom je obuhvaćeno sprovođenje sljedećih akcija: *Instrument za evropsku integraciju (EUIF)*, *Podrška Evropske unije vladavini prava (EUROL IV)*, *Podrška Evropske unije za zaštitu životne sredine i klimatske promjene* i *Podrška Evropske unije za zapošljavanje i socijalnu politiku*.

III Razlozi zbog kojih se zaključuje sporazum

Razlozi za zaključivanje sporazuma su višestruki. Programom su opredijeljena sredstva u cilju pružanje podrške Crnoj Gori za vladavinu prava, zaštitu životne sredine i klimatske promjene, zapošljavanje i socijalnu politiku, kao i kroz horizontalnu podršku pregovaračkom procesu. Pojedinačno, svaka pojedinačna akcija će doprinijeti sljedećem:

Akcija *Podrška Evropske unije vladavini prava (EUROL IV)*, ima za cilj unapređenje nezavisnosti i autonomije pravosuđa i tužilaštva, kao i poboljšanje njihove nepristrasnosti, odgovornosti, efikasnosti i profesionalizma. Takođe, predviđa se sprovođenje ključnih pravosudnih reformi usklađenih s pravnim standardima EU, jačanje kapaciteta institucija za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, kao i unapređenje rada sudskih i tužilačkih savjeta.

Akcija će dodatno podržati usvajanje i sprovođenje pravosudnih strategija, uključujući Strategiju reforme pravosuđa za period 2024-2027. Time će se unaprijediti kapaciteti Crne Gore za kreiranje i praćenje politika zasnovanih na podacima u oblasti pravosudnih reformi. Na kraju, projekat će doprinijeti modernizaciji sistema kroz efikasnije upravljanje resursima i infrastrukturom u sektoru pravosuđa.

Akcija *Instrument za evropsku integraciju*, predstavlja fleksibilan mehanizam za povećanje efikasnosti sprovođenja IPA III programa, koji podržava Crnu Goru u sprovođenju pripremnih aktivnosti za članstvo u EU, kroz tehničku podršku i izgradnju kapaciteta institucija. Cilj akcije je jačanje crnogorske javne administracije, naročito u efikasnoj primjeni pravne tekovine EU i unapređenju reformskih procesa.

Među prioritetima akcije je i jačanje nadzora i regulacije finansijskog sektora, usklađivanje regulatornog okvira sa standardima EU, implementacija softvera za praćenje akciznih obveznika, kao i unapređenje nacionalne statistike. Takođe, neophodna je dodatna podrška za bolju koordinaciju pretpristupnog procesa i upravljanje EU fondovima, uz dalji razvoj kapaciteta ministarstava i državnih agencija.

Akcija *Podrška Evropske unije za zaštitu životne sredine i klimatske promjene*, ima za cilj pružanje podrške Crnoj Gori u oblasti zaštite životne sredine i klimatskih promena, prije svega u dijelu prelaska na niskougljenu i cirkularnu ekonomiju, povećanja otpornosti na klimatske promjene i razvoja digitalne ekonomije.

Akcija podržava postepeno usklađivanje sa pravnom tekovinom EU u dijelu obaveza koje proističu iz PP 27 – Životna sredina i klimatske promjene. Ključne aktivnosti koje će akcijom biti podržane uključuju izradu projektno-tehničke dokumentacije i razvoj infrastrukture, kao i jačanje kapaciteta za sprovođenje EU standarda u oblasti zaštite životne sredine. Takođe, akcija ima za cilj pružanje podrške Crnoj Gori u pripremama za sprovođenje Sektorskog operativnog programa za oblast Životne sredine i klimatskih promjena za period 2024-2027, kroz razvoj kapaciteta za planiranje i sprovođenje projekata, kao i kroz jačanje administrativne podrške, što će ujedno doprinijeti ispunjavanju obaveza iz PP 27 i pripremi za uspješno sprovođenje kohezije politike EU.

Akcija *Podrška Evropske unije za zapošljavanje i socijalnu politiku*, ima za cilj jačanje kapaciteta relevantnih institucija za sprovođenje socijalne politike kroz pripreme za sprovođenje Sektorskog operativnog programa za zapošljavanje i socijalnu politiku za period 2024-2027, čime se ujedno pruža podrška Crnoj Gori u pripremama za korišćenje sredstava Evropskog socijalnog fonda (ESF), koja će Crnoj Gori biti dostupna nakon članstva u EU.

Podrška uključuje jačanje sektorskih politika, osnaživanje institucionalne koordinacije i regulatornog okvira za efikasno korišćenje dostupnih EU sredstava. Takođe, akcija ima za cilj

unapređenje kapaciteta Crne Gore u oblasti inovacija, istraživanja i razvoja visokokvalitetnih inovacija.

Konačno, potpisivanje predmetnog Finansijskog sporazuma od strane ovlašćenog predstavnika Vlade Crne Gore je preduslov za korišćenje opredijeljenih EU sredstava i početak sprovođenja aktivnosti koje su programom planirane.

IV Osnovna pitanja koja sporazum sadrži

Osnovno pitanje kojim se sporazum bavi je pružanje finansijske podrške Crnoj Gori kroz sljedeće oblasti: Vladavina prava, Zaštita životne sredine i klimatske promjene, Zapošljavanje i socijalna politika, kao i kroz horizontalne aktivnosti koje su planirane kroz Instrument za evropsku integraciju. Predloženim aktom se opredjeljuju bespovratna sredstva EU u cilju sprovođenja aktivnosti u okviru definisanih oblasti.

Sporazum sadrži: *Posebne uslove*, kojim se preciznije definišu opšte obaveze između ugovornih strana; *Opšte uslove*, kojim se definišu odredbe i aktivnosti za koje je država korisnica IPA III podrške zadužena u okviru indirektnog upravljanja; odredbe koje se primjenjuju u slučaju budžetske podrške; odredbe koje važe za Finansijski sporazum, bez obzira na način upravljanja (*Aneks 2*); *Akciona dokumenta*: 1) Podrška Evropske unije vladavini prava; 2) Instrument za evropsku integraciju; 3) Podrška Evropske unije za zaštitu životne sredine i klimatske promjene; i 4) Podrška Evropske unije za zapošljavanje i socijalnu politiku; Finansijski izvještaj (*Aneks III*), kao i *Minimalnu specifikaciju računovodstvenog sistema zasnovanog na obračunskom načelu* (*Aneks IV*).

V Procjena potrebnih finansijskih sredstava za izvršenje sporazuma

Ukupna vrijednost Programa je 29.665.000,00 eura, od čega je maksimalan doprinos Unije je 26.600.000,00 eura, dok je programom predviđeno nacionalno kofinansiranje u ukupnom iznosu od 3.055.000,00 eura.

Opredijeljena sredstva su namijenjena za sprovođenje sljedećih akcija: Akcija I - Podrška Evropske unije vladavini prava (EUROL IV), u ukupnom iznosu od 7.000.000,00 eura bespovratnih sredstava; Akcija II – Instrument za evropsku integraciju u ukupnom iznosu 12.500.000,00 eura, od čega je doprinos Unije 11.000.000,00 eura i nacionalno kofinansiranje iznos 1.500.000,00 eura; Akcija III - Podrška Evropske unije za zaštitu životne sredine i klimatske promjene, ukupne vrijednosti 6.875.000,00 eura, od čega je doprinos Unije 5.500.000,00 eura, dok nacionalno kofinansiranje iznosi 1.375.000,00 eura; i Akcija IV - Podrška Evropske unije za zapošljavanje i socijalnu politiku, ukupne vrijednosti 3.280.000,00 eura, od čega je doprinos Unije 3.100.000,00, dok nacionalno koofinansiranje iznosi 180.000,00 eura.

Implementacijom propisa ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze, osim da sredstva mogu biti vraćena u budžet EU u slučaju da nisu sprovedene relevantne procedure u cilju dodjeljivanja bespovratnih sredstava ili zbog neispunjavanja relevantnih indikatora, shodno odredbama ovog Finansijskog sporazuma i pravilima korišćenja takvog tipa podrške.

VI Izmjena važećih ili donošenje novih propisa

Zaključivanje navedenog međunarodnog sporazuma ne zahtijeva izmjenu važećih ili donošenje novih propisa.

Prilog 1:

FINANSIJSKI SPORAZUM

POSEBNI USLOVI

Evropska komisija, u daljem tekstu: "**Komisija**", postupajući u ime Evropske unije, u daljem tekstu: "**Unija**",

s jedne strane, i

Crna Gora, u daljem tekstu: "**država korisnica IPA III podrške**", koju predstavlja Vlada Crne Gore - Ministarstvo evropskih poslova,

s druge strane,

saglasile su se o sljedećem:

Član 1 — Program

- (1) Unija je saglasna da finansira, a država korisnica IPA III podrške je saglasna da prihvati finansiranje sljedećeg programa:

Godišnji akcioni program u korist Crne Gore za 2024. godinu,

koji obuhvata sledeće akcije:

Akcija 1: Podrška Evropske Unije vladavini prava IV (EUROL IV)

Akcija 2: Instrument za evropske integracije (EUIF)

Akcija 3: Podrška Evropske Unije za životnu sredinu i klimatske promjene

Akcija 4: Podrška Evropske Unije za zapošljavanje i socijalnu politiku

Broj globalnih obaveza: JAD.1361790

Ovaj program se finansira iz budžeta Unije na osnovu sljedećeg osnovnog akta: Instrument pretpristupne podrške (IPA III)¹

¹ Uredba (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. septembra 2021. godine o uspostavljanju Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III), OJ L 330, 20.9.2021, str. 1.

- (2) Ukupni procijenjeni trošak ovog programa iznosi 29.655.000,00 eura, a maksimalni doprinos Unije ovom programu je određen na 26.600.000,00 eura.

Ovaj program zahtijeva finansijske doprinose i države korisnice IPA III podrške i Unije. Presjek odgovarajućih finansijskih doprinosa utvrđen je u Aneksu I.

- (3) Program se sprovodi u skladu sa Akcionim dokumentima datim u Aneksu I.

Član 2 — Period izvršenja i period operativnog sprovođenja

- (1) Period izvršenja ovog Finansijskog sporazuma, kako je definisano članom 12 Aneksa II (Opšti uslovi) je određen na 12 godina od zaključenja ovog Finansijskog sporazuma.
- (2) Trajanje perioda operativnog sprovođenja, kako je definisano članom 12 Aneksa II (Opšti uslovi), određeno je na 6 godina od zaključenja ovog Finansijskog sporazuma.

Član 3 — Adrese i komunikacija

Sva komunikacija u vezi sa sprovođenjem ovog Finansijskog sporazuma mora biti u pisanoj formi, izričito se odnosi na ovaj program kao što je navedeno u članu 1, stav 1, i šalje se na sljedeće adrese:

a) Za Komisiju:

Gđa Valentina Superti
Direktorica direkcije D, Zapadni Balkan
Generalni direktorat za susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR)
Rue de la Loi 15
Evropska komisija
B-1049 Brisel, Belgija
[E-mail: NEAR-D2@ec.europa.eu](mailto:NEAR-D2@ec.europa.eu)

b) za državu korisnicu IPA III podrške

Gdin Bojan Vujović
Generalni direktor, Zamjenik Nacionalnog IPA koordinatora
Ministarstvo evropskih poslova
Bulevar Ivana Crnojevića 167, 4. sprat,
81000 Podgorica,
Crna Gora
e-mail: bojan.vujovic@mep.gov.me

Član 4 — Kontakt osoba za OLAF

Kontakt osoba države korisnice IPA III podrške koja ima odgovarajuć ovlašćenja da neposredno sarađuje sa Evropskom kancelarijom za borbu protiv prevara (OLAF) radi olakšavanja operativnih aktivnosti OLAF-a je:

Za Crnu Goru:

Kontakt osoba za AFCOS/Kancelarija AFCOS

Gđa Nataša Kovačević

Ministarstvo finansija Crne Gore

Stanka Dragojevića 2, 81000 Podgorica, Crna Gora

natasa.kovacevic@mif.gov.me

Član 5 — Okvirni finansijski sporazum o partnerstvu

Program se sprovodi u skladu sa odredbama Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu (FFPA) između Evropske komisije i Crne Gore o aranžmanima za sprovođenje finansijske podrške Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA III), koji je stupio na snagu 29. oktobra 2022. godine (u daljem tekstu 'FFPA'). Ovaj Finansijski sporazum dopunjuje odredbe Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu (FFPA). U slučaju sukoba između odredaba ovog Finansijskog sporazuma, s jedne strane i odredaba Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu (FFPA), s druge strane, primat imaju odredbe FFPA.

U skladu sa članom 154, stav 5 Finansijske uredbe, sprovođenje programa indirektnog upravljanja od strane korisnika IPA-e biće dopunjena ad-hoc mjerama navedenim u članu 7.

Član 6 — Aneksi

(1) Ovaj Finansijski sporazum sastoji se od:

(a) ovih Posebnih uslova;

(b) Aneksa I: Akcioni dokumenti, koji detaljno opisuju ciljeve, očekivane rezultate, aktivnosti, metode sprovođenja i budžet;

-Aneks I.1 Akcija 1: Podrška Evropske Unije vladavini prava IV (EUROL IV)

-Aneks I.2 Akcija 2: Instrument za evropske integracije (EUIF)

-Aneks I.3 Akcija 3: Podrška Evropske Unije za životnu sredinu i klimatske promjene

-Aneks I.4 Akcija 4: Podrška Evropske Unije za zapošljavanje i socijalnu politiku

-Aneks IA: Tabela budžeta

(c) Aneksa II: Opšti uslovi

(d) Aneks III: Obrazac finansijskog izvještaja prema članu 61, stav 2, tačka a i članu 61, stav 3 FFPA, uključujući obrazac za predviđanja vjerovatnih zahtjeva za plaćanje prema članu 33, stav 3 FFPA

(e) Aneks IV: Minimalne specifikacije računovodstvenog sistema zasnovanog na obračunskom načelu

(2) U slučaju sukoba između odredaba Aneksa i odredaba ovih Posebnih uslova, odredbe Posebnih uslova imaju primat. U slučaju sukoba između odredaba Aneksa I i odredaba Aneksa II, odredbe Aneksa II imaju primat.

Član 7 — Odredbe kojima se odstupa od Aneksa II ili se on dopunjuje

U skladu sa pregledom dokumentacije za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta koji je sproveden u oktobru 2024. godine, primjenjuju se sljedeće *ad-hoc* mjere:

- Naknadna verifikaciona misija od strane DG NEAR će se obaviti čim se IPA III sistemi uspostave.
- Nacionalnim strukturama i vlastima je zabranjeno da preuzimaju nove zakonske obaveze, uključujući odluke o dodjeli ugovora, prije postizanja zadovoljavajućeg ishoda naknadne verifikacione misije.
- Prenos sredstava od strane DG NEAR korisniku IPA III je suspendovan do zadovoljavajućeg ishoda naknadne verifikacione misije.

Sledećom odredbom se dopunjuje Aneks II:

Komisija namjerava da postepeno uvede elektronski sistem razmjene za izvještavanje o ugovorima pod indirektnim upravljanjem od strane korisnika IPA III („IPA-APP“). Korisnik IPA III će biti obavezan da se registruje i koristi IPA-APP kako bi se omogućilo e-upravljanje finansijskim ugovorima.

Član 8 — Zaključenje i stupanje na snagu

Ovaj Finansijski sporazum smatra se zaključenim na dan kada ga potpiše poslednja strana, a najkasnije do 31. decembra 2025. godine.

Ovaj Finansijski sporazum stupa na snagu na dan kada Komisija dobije obavještenje od države korisnika IPA III podrške kojim se potvrđuje završetak internih procedura IPA III korisnika neophodnih za njegovo stupanje na snagu. Komisija će obavijestiti državu korisnicu IPA III podrške o datumu prijema ovog obavještenja.

Dio programa koji se sprovodi u indirektnom upravljanju sa državom korisnicom IPA III podrške sa izuzetkom pokretanja procedure dodjele ugovora, počće tek kada FFPA stupi na snagu i kada se završi neophodno povjeravanje zadataka sprovođenja budžeta.

Ovaj Finansijski sporazum sačinjen je u dva primjerka na engleskom jeziku, od kojih se jedan predaje Komisiji, a drugi državi korisnici IPA III podrške.

Za državu korisnicu IPA III:

Gđa Maida Gorčević
Ministarka
Ministarstvo evropskih poslova

Datum:

Potpis

Za Komisiju:

Gđa Valentina Superti
Direktorica direkcije D, Zapadni Balkan
Generalni direktorat za susjedsku politiku i
pregovore o proširenju, Evropska komisija

Datum:

Potpis

ANEKS II - OPŠTI USLOVI

Sadržaj

<u>Prvi dio: Odredbe koje se primjenjuju na aktivnosti za koje je država korisnica IPA III podrške Ugovorno tijelo u okviru indirektnog upravljanja (od strane države Korisnice IPA III podrške)(IMBC)</u>	2
<u>Član 1 - Opšta načela</u>	2
<u>Član 1a – Nabavke i dodjela bespovratnih sredstava (grantova)</u>	2
<u>Član 1b – Isključenje i administrativne sankcije</u>	4
<u>Član 2 - Komunikacija i vidljivost</u>	5
<u>Član 3 - Ex-ante i ex post kontrole postupaka nabavki i dodjeljivanja bespovratnih sredstava i ex post kontrole ugovora i bespovratnih sredstava koje će sprovesti Komisija</u>	5
<u>Član 4 - Bankovni računi, računovodstveni sistemi i priznati troškovi</u>	6
<u>Član 5 - Odredbe o izvršenim plaćanjima državi korisnici IPA III podrške od strane Komisije</u>	7
<u>Član 6 - Prekid plaćanja</u>	8
<u>Član 7 - Povraćaj sredstava</u>	8
<u>Član 7.a – Finansijske korekcije i zatvaranje</u>	9
<u>Drugi dio: Odredbe koje se primjenjuju na budžetsku podršku</u>	10
<u>Član 8 - Dijalog o politici</u>	10
<u>Član 9 - Provjera uslova i isplata</u>	10
<u>Član 10 - Transparentnost budžetske podrške</u>	10
<u>Član 11 - Povraćaj sredstava za budžetsku podršku</u>	10
<u>Treći dio: Odredbe koje važe za ovaj Finansijski sporazum bez obzira na način upravljanja</u>	11
<u>Član 12 – Period izvršenja, period operativnog sprovođenja i rok za ugovaranje</u>	11
<u>Član 13 - Dozvole i ovlašćenja</u>	13
<u>Član 14 – Zahtjevi u pogledu izvještavanja</u>	13
<u>Član 15 - Prava intelektualne svojine</u>	13
<u>Član 16 - Konsultacije između države korisnice IPA III podrške i Komisije</u>	13
<u>Član 17 – Izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma</u>	14
<u>Član 18 – Obustava ovog Finansijskog sporazuma</u>	14
<u>Član 19 - Okončanje ovog Finansijskog sporazuma</u>	16
<u>Član 20 – Primjenjivo pravo, rješavanje sporova</u>	16
<u>Član 21 – Restriktivne mjere EU</u>	18

Prvi dio: Odredbe koje se primjenjuju na aktivnosti za koje je država korisnica IPA III podrške Ugovorno tijelo okviru indirektnog upravljanja (od strane države korisnice IPA III podrške)(IMBC).

Član 1 - Opšta načela

- (1) Svrha Prvog dijela je da se postave pravila za vršenje povjerenih zadataka u vezi sa sprovođenjem budžeta kao što je opisano u Aneksu I i da se definišu prava i obaveze koje i država korisnica IPA III podrške i i Komisija imaju prilikom obavljanja ovih zadataka.

Prvi dio primjenjuje se na zadatke sprovođenja budžeta koji su povjereni državi korisnici IPA III podrške koji se odnose samo na doprinos Unije, ili u kombinaciji sa sredstvima države korisnice IPA III podrške ili sredstvima treće strane, ukoliko se ta sredstva sprovode prilikom zajedničkog sufinansiranja.

- (2) Država korisnica IPA III podrške ostaje odgovorna za ispunjenje obaveza propisanih ovim Finansijskim sporazumom i Okvirnim finansijskim sporazumom o partnerstvu (u daljem tekstu: FFPA). U skladu sa članom 6, članom 18, članom 19 i članom 21, Komisija zadržava pravo da prekine plaćanja i da obustavi i/ili raskine ovaj Finansijski sporazum.
- (3) Država korisnica IPA III podrške dužna je da poštuje minimalnu stopu svog doprinosa navedenog u Aneksu I. U slučaju doprinosa i iz države korisnice IPA III podrške i iz Unije, doprinos države korisnice IPA III podrške biće na raspolaganju u isto vrijeme kad i odgovarajući doprinos Unije.
- (4) U svrhu primjene člana 25 FFPA o zaštiti ličnih podataka, lični podaci:
- se obrađuju zakonito, pravično i na transparentan način u odnosu na lice na koji se podaci odnose;
 - prikupljaju se u određene, izričite i legitimne svrhe i ne obrađuju se dalje na način koji nije primjeren tim svrhama;
 - su adekvatni, relevantni i ograničeni na ono što je neophodno u odnosu na svrhe za koje se obrađuju;
 - su tačni i, ukoliko je to neophodno, ažurirani;
 - se obrađuju na način koji obezbjeđuje odgovarajuću bezbjednost ličnih podataka i
 - čuvaju se u obliku koji dopušta identifikaciju lica na koje se podaci odnose ne duže nego što je neophodno za svrhe za koje se lični podaci obrađuju.

Lični podaci koji su dio dokumenata koje korisnik IPA III podrške vodi i čuva u skladu sa stavom 2 člana 1a moraju biti izbrisani nakon isteka rokova utvrđenih u tom stavu.

Član 1a – Nabavke i dodjela bespovratnih sredstava (grantova)

- (1) Ne dovodeći u pitanje član 18 stav 5 FFPA, zadatke iz stava 1 člana 1 izvršava korisnik

IPA III podrške u skladu sa procedurama i standardnim dokumentima koje je utvrdila i objavila Komisija za dodjelu ugovora o nabavkama i bespovratnim sredstvima u eksternim akcijama, naročito praktičnim vodičem o ugovornim procedurama za eksterne akcije Evropske unije (PRAG), koji je bio na snazi u trenutku pokretanja predmetnog postupka, kao i u skladu sa neophodnim standardima vidljivosti i komunikacije navedenim u članu 2 stav 2.

Država korisnica IPA III podrške sprovodi postupke nabavki i dodjele bespovratnih sredstava, zaključuje ugovore koji iz ovih postupaka proizilaze i osigurava da su sva dokumenta relevantna za revizorski trag napisana na jeziku ovog Finansijskog sporazuma.

- (2) Ne dovodeći u pitanje član 49 FFPA, država korisnica IPA III podrške čuva sva relevantna prateća finansijska i ugovorna dokumenta od dana stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma, ili od ranijeg datuma ukoliko su postupak nabavki, poziv za dostavljanje predloga ili postupak direktne dodjele bespovratnih sredstava pokrenuti prije stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma i to pet godina od dana zatvaranja programa. Država korisnica IPA III podrške posebno vodi računa o sljedećem:

(a) Postupci nabavke:

- i) Obavještenje o najavi sa dokazom o objavljivanju obavještenja o nabavci i bilo kakvih ispravaka;
- ii) Imenovanje odbora za uži izbor;
- iii) Izvještaj o užem izboru (uključujući anekse) i prijave;
- iv) Dokaz o objavljivanju obavještenja o užem izboru;
- v) Pisma kandidatima koji nisu ušli u uži izbor;
- vi) Poziv za učešće u tenderu ili ekvivalentnom postupku;
- vii) Tendersku dokumentaciju uključujući anekse, pojašnjenja, zapisnike sa sastanaka, dokaz o objavljivanju;
- viii) Imenovanje komisije za evaluaciju;
- ix) Izvještaj o otvaranju tendera, uključujući anekse;
- x) Izvještaj sa evaluacije/pregovora, uključujući anekse i primljene ponude²;
- xi) Pismo obavještenja;
- xii) Propratno pismo za dostavljanje ugovora;
- xiii) Pisma neuspješnim kandidatima;
- xiv) Obavještenje o dodjeli/poništenju, uključujući dokaz o objavljivanju;
- xv) Potpisani ugovori, izmjene, dodaci, izvještaji o sprovođenju i relevantna korespondencija.

² Eliminacija neuspjelih ponuda pet godina nakon zatvaranja postupka nabavki.

(b) Pozivi na dostavljanje predloga i direktnu dodjelu bespovratnih sredstava:

- i) Imenovanje komisije za evaluaciju;
- ii) Početni i administrativni izvještaj, uključujući anekse i dostavljene prijave³;
- iii) Pisma uspješnim i neuspješnim kandidatima nakon procjene sažetka projekta;
- iv) Izvještaj o procjeni sažetka projekta;
- v) Izvještaj o evaluaciji potpune prijave ili izvještaj sa pregovaranja sa relevantnim aneksima;
- vi) Provjera prihvatljivosti i prateća dokumenta;
- vii) Pisma uspješnim i neuspješnim kandidatima sa odobrenom listom rezervi nakon potpune procjene prijave;
- viii) Propratno pismo za dostavljanje ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava;
- ix) Obavještenje o dodjeli/ poništenju, uključujući dokaz o objavljivanju;
- x) Potpisani ugovori, izmjene, dodaci i relevantna korespondencija.

Osim toga, finansijska i ugovorna dokumenta iz stava 2(a) i 2(b) moraju biti dopunjena svim relevantnim pratećim dokumentima kako se to zahtijeva procedurama iz stava 1 ovog člana, kao i svim relevantnim dokumentima koja se odnose na plaćanja, povraćaj sredstava i operativne troškove, na primjer izvještajima o projektima i provjerama na licu mjesta, prihvatanju roba i radova, garancijama, jemstvom, izvještajima nadzornih organa.

- (3) Operacije koje sufinansira Unija u okviru Programa mogu takođe dobiti i finansijska sredstva od međunarodne organizacije, države članice, treće zemlje ili regionalne organizacije.

Član 1b – Isključenje i administrativne sankcije

- (1) Prilikom primjene postupaka i standardnih dokumenata koje je utvrdila i objavila Komisija za dodjelu ugovora o nabavci i bespovratnih sredstava, država korisnica IPA III podrške dužna je da shodno tome osigura da se nijedan ugovor o nabavci ili bespovratnim sredstvima koji se finansira iz sredstava EU ne dodjeljuje privrednom subjektu ili podnosiocu zahtjeva za dodjelu bespovratne pomoći ukoliko se privredni subjekt ili podnosilac zahtjeva za dodjelu bespovrate pomoći, bilo on sam ili pak osoba koja ima ovlaštenja za zastupanje, za donošenje odluka ili kontrolu nad njim, nalazi u jednoj od situacija u kojoj dolazi do isključenja, a koje su predviđene odgovarajućim postupcima i standardnim dokumentima Komisije.
- (2) Država korisnica IPA III podrške dužna je da odmah obavijesti Komisiju ukoliko se kandidat, ponuđač ili podnosilac zahtjeva nađe u situaciji u kojoj dolazi do isključenja iz stava (1) ili je počinio nepravilnosti i prevaru kako je definisano u članu 51 stav 5 FFPA ili je pokazao značajne nedostatke u ispunjavanju glavne obaveze u sprovođenju pravne obaveze koja se finansira iz budžeta Unije.

³ Eliminacija neuspjelih prjava tri godine nakon zatvaranja postupka dodjele bespovratnih sredstava

- (3) Prilikom dodjele ugovora o nabavci ili bespovratnim sredstvima, država korisnica IPA III podrške dužna je da uzme u obzir informacije sadržane u Sistemu ranog otkrivanja i isključenje (EDES) koji je izdala Komisija. Pristup informacijama može biti obezbijeđen preko kontakt tačke ili putem konsultacija sa Komisijom korištenjem sljedećih sredstava (Evropska komisija, Generalni direktorat za budžet, Računovodstveni službenik Komisije MO15, B-1049 Brisel, Belgija, putem elektronske pošte na adresu BUDG-C01-EXCL-DB@ec.europa.eu , u kopiji navesti adresu Komisije navedenu u članu 3 Posebnih uslova). Svaki ugovor ili bespovrata pomoć zaključeni s izvođačem ili korisnikom bespovratnih sredstava koji se u trenutku sklapanja ugovora nalaze u situaciji u kojoj dolazi do isključenja moraju biti isključeni iz finansiranja Unije i može se primijeniti mehanizam finansijskih korekcija u skladu s članom 7a.
- (4) Ukoliko država korisnica IPA III podrške sazna za situaciju isključenja iz stava (1) u sprovođenju zadataka opisanih u Aneksu I, država korisnica IPA III podrške, dužna je da, shodno uslovima svog nacionalnog zakonodavstva, ukloni privredni subjekat ili podnosioca zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava iz predmetnog postupka i isključi ga iz svojih budućih postupaka nabavke ili dodjele bespovratnih sredstava. Država korisnica IPA III podrške može izreći i novčanu kaznu srazmjernu vrijednosti predmetnog ugovora. Odbijanja, isključenja i/ili novčane kazne izriču se nakon adversarnog postupka kojim se osigurava ostvarenje prava na odbranu izvođača ili korisnika bespovratne pomoći. Država korisnik IPA III podrške dužna je da obavijesti Komisiju u skladu sa stavom 2 ovog člana.

Član 2 - Komunikacija i vidljivost

- (1) U skladu sa članom 24 FFPA, država korisnica IPA III podrške preduzima neophodne mjere kako bi obezbijedila vidljivost finansijskih sredstava EU za aktivnosti koje su joj povjerene i priprema koherentan plan vidljivosti i aktivnosti komunikacije koji treba dostaviti Komisiji na saglasnost u roku od 2 mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma.
- (2) Ove aktivnosti komunikacije i vidljivosti moraju biti u skladu sa Priručnikom za komunikaciju i vidljivost za eksterne akcije EU koji je bio na snazi u vrijeme datih aktivnosti, a koji propisuje i objavljuje Komisija.

Član 3 - Ex-ante i ex-post kontrole postupaka nabavki i dodjeljivanja bespovratnih sredstava i ex post kontrole ugovora i bespovratnih sredstava koje će sprovoditi Komisija

- (1) Komisija može vršiti *ex ante* kontrole javnih konkursa za dodjelu ugovora i bespovratnih sredstava za sljedeće faze nabavki:
- (a) odobravanje obavještenja o ugovorima za nabavku i svih ispravki;
 - (b) odobravanje tenderske dokumentacije i smjernica za podnosioca zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava;
 - (c) odobravanje sastava komisija za evaluaciju;

- (d) odobravanje izvještaja o procjeni, odluka o odbijanju i dodjeli⁴
 - (e) odobravanje ugovornih dosijea i dopuna ugovoru.
- (2) Kada je riječ o *ex-ante* kontrolama Komisija odlučuje o sljedećem:
- (a) o vršenju *ex-ante* kontrola svih spisa, ili
 - (b) o vršenju *ex-ante* kontrola nad odabirom takvih spisa, ili
 - (c) o potpunom izostavljanju *ex-ante* kontrola.
- (3) Ukoliko Komisija odluči da sprovede *ex-ante* kontrole u skladu sa stavom 2(a) ili (b) ovog člana, ona obavještava državu korisnicu IPA III podrške o spisima koji su odabrani za *ex-ante* kontrole. Država korisnica IPA III podrške dužna je da dostavi Komisiji svu potrebnu dokumentaciju i informacije po prijemu obavještenja da je odabran spis za *ex-ante* kontrolu, najkasnije u vrijeme dostavljanja obavještenja o nabavci ili programu rada na objavljivanje.
- (4) Komisija može odlučiti da sprovede *ex-post* kontrole postupaka dodjele koji nisu bili podvrgnuti *ex-ante* kontroli (u roku od 6 mjeseci od potpisivanja ugovora).
- (5) Komisija može odlučiti da izvrši *ex-post* kontrole, uključujući revizije i provjere na licu mjesta, u bilo kom trenutku bilo kog ugovora ili bespovratnih sredstava koje je dodijelila država korisnica IPA III podrške, a koji proizilaze iz ovog Finansijskog sporazuma. Država korisnica IPA III podrške dužna je da stavi na raspolaganje svu potrebnu dokumentaciju i informacije koje su neophodne Komisiji po prijemu obavještenja da je određen spis odabran za *ex-post* kontrolu. Komisija može da ovlasti određeno lice ili subjekt da u njeno ime izvrši *ex-post* kontrole.

Član 4 - Bankovni računi, računovodstveni sistemi i priznati troškovi

- (1) Nakon stupanja na snagu ovog Ugovora o finansiranju, Tijelo za upravljanje računima i Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje (IBFM) države korisnice IPA III podrške koja predstavlja Ugovorno tijelo programa dužni su da otvore najmanje jedan bankovni račun izražen u evrima. Ukupan bankovni saldo za Program predstavlja zbir bilansa na svim bankovnim računima Programa koje su u vlasništvu Tijela za upravljanje računima i svih uključenih posredničkih tijela za finansijsko upravljanje (IBFM) države korisnice IPA III podrške. Izvještavanje o svim bankovnim računima povezanim sa svakim pojedinačnim programom evidentira se putem IPA-APP⁵ aplikacije.
- (2) Država korisnica IPA III podrške priprema i dostavlja Komisiji planove isplata predviđenih za period sprovođenja Programa slijedeći model iz tačke (d) Aneksa III. Ovi planovi se ažuriraju i podnose sa svakim zahtjevom za sredstva iz člana 5 stav 1 i člana 5 stav 3, sa godišnjim finansijskim izvještajem iz člana 14 stav 2 i sa procjenom očekivanih

⁴ Za ugovore o uslugama ovi koraci uključuju *ex-ante* kontrole koje se odnose na odobrenje užeg izbora.

⁵ IPA-APP je namjenska IT aplikacija koju je razvio Generalni direktorat za susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR) kako bi zamijenio iPerseus koji je bio alat koji se koristio za praćenje sprovođenja pretprijetnih fondova pod indirektnim upravljanjem od strane država korisnica (IMBC).

zahtjeva za plaćanje iz člana 33 stav 3 FFPA. Planovi predviđenih isplata moraju biti zasnovani na stvarnim i realnim potrebama i potkrijepljeni detaljnom dokumentovanom analizom (uključujući planirano ugovaranje i raspored plaćanja po ugovoru) koja se dostavlja Komisiji na zahtjev.

- (3) Početni plan predviđenih isplata sadrži sažete planove godišnjih isplata za čitav period sprovođenja i planove mjesečnih isplata za prvih dvanaest mjeseci Programa. Naknadni planovi sadrže sažete planove godišnjih isplata za bilans u periodu sprovođenja Programa i planove mjesečnih isplata za narednih četrnaest mjeseci.
- (4) Država korisnica IPA III podrške dužna je da uspostavi i održava računovodstveni sistem u skladu sa klauzulom 4(3)(a) Aneksa A FFPA koji sadrži makar informacije o ugovorima kojima se upravlja u okviru Programa navedenog u Aneksu IV.
- (5) U skladu sa članom 57 stav 2 FFPA, troškovi priznati u računovodstvenom sistemu koji se vodi u skladu sa odjeljkom 4 ovog člana morali su nastati, biti prihvaćeni i plaćeni i moraju odgovarati stvarnim troškovima dokazanim pratećim dokumentima i koriste se kada je to prikladno da se isplati ukupan iznos pretfinansiranja koji je korisnica IPA III podrške platila u sklopu lokalnih ugovora.

Član 5 - Odredbe o izvršenim plaćanjima državi korisnici IPA III podrške od strane Komisije

- (1) Svaki zahtjev za pretfinansiranje sastoji se od godišnjih finansijskih izvještaja za Program, uključujući ugovorene iznose, isplaćene i priznate troškove.
- (2) Prva isplata iznosa pretfinansiranja obavlja se za 100% predviđenih isplata za prvu godinu plana predviđenih isplata u skladu sa članom 4 stav 2. Ovaj zahtjev za pretfinansiranje mora biti potkrijepljen bankovnim ovlašćenjima za sve bankovne račune Programa, ako je primjenjivo.
- (3) Država korisnica IPA III podrške dostavlja zahtjeve za naknadno plaćanje iznosa pretfinansiranja kada ukupni bankovni saldo Programa bude ispod iznosa predviđenih isplata za narednih pet mjeseci Programa.
- (4) Svaki zahtjev za dodatno pretfinansiranje uključuje:
 - a) Bankovni saldo za Program na dan presjeka zahtjeva;
 - b) Ažurirana bankovna ovlašćenja za sve bankovne račune Programa, ako je primjenjivo;
 - c) Proračun isplata za potrebe Programa za narednih četrnaest mjeseci na datum presjeka zahtjeva kako je navedeno u članu 4 stav 2;
 - d) Izvještavanje u IPA-APP aplikaciji.
- (5) Država korisnica IPA III podrške može za svako naredno pretfinansiranje tražiti iznos predviđenih ukupnih isplata za dvanaest mjeseci od datuma presjeka zahtjeva, umanjen za salda iz stava 4(a) ovog člana na datum presjeka zahtjeva, za sredstva uvećana za svaki iznos finansiran od strane države korisnice instrumenta IPA III prema stavu 6 ovog člana,

a koji još uvijek nije nadoknađen.

Komisija zadržava pravo da umani sva naknadna plaćanja predfinansiranja ukoliko ukupni bankovni saldo države korisnice IPA III podrške u okviru ovog Programa premašuje proračun predviđenih isplata za narednih četrnaest mjeseci.

- (6) U slučaju kada je isplata umanjena shodno stavu 5 ovog člana, država korisnica IPA III podrške mora finansirati Program iz sopstvenih sredstava do iznosa umanjenja. Država korisnica IPA III podrške može zatim tražiti nadoknadu tog finansiranja u sklopu narednog zahtjeva za sredstva kao što je precizirano u stavu 5 ovog člana.
- (7) U skladu sa članom 33(1) FFPA, Komisija zadržava pravo da obradi djelimična plaćanja u granicama raspoloživih sredstava. Kada sredstva ponovo budu raspoloživa, Komisija odmah obrađuje isplatu preostalog iznosa.
- (8) Komisija ima pravo na povraćaj prekomjernih bankovnih salda koji su ostali neiskorišćeni duže od dvanaest mjeseci. Prije ostvarivanja tog prava, Komisija poziva državu korisnicu IPA III podrške da navede razloge za kašnjenje u isplati sredstava i da pokaže stalnu potrebu za njima tokom naredna dva mjeseca.
- (9) Kamate nastale na bankovnim računima koji se koriste za ovaj Program ne dospijevaju Komisiji.
- (10) Shodno članu 33(4) FFPA, ukoliko prekid roka za zahtjeve za plaćanje premašuje dva mjeseca, država korisnica IPA III podrške može tražiti odluku od strane Komisije o tome da li treba produžiti prekid roka.
- (11) Ovjereni izvještaj o troškovima iz člana 36(1) FFPA dostavlja Nacionalni službenik za ovjeravanje (NAO), najkasnije 16 mjeseci nakon završetka operativnog perioda za sprovođenje.

Član 6 - Prekid plaćanja

(1) Ne dovodeći u pitanje obustavu ili okončanje ovog Finansijskog sporazuma po članovima 18, odnosno 19, kao i ne dovodeći u pitanje članove 38 i 39 FFPA, Komisija može djelimično ili u potpunosti prekinuti plaćanja ukoliko:

- (a) Komisija utvrdi ili je duboko zabrinuta da je država korisnica IPA III podrške počinila značajne greške, nepravilnosti ili prevaru koje dovode u pitanje zakonitost ili ispravnost pojedinih glavnih transakcija prilikom sprovođenja Programa, ili nije ispunila svoje obaveze po ovom Finansijskom sporazumu, uključujući obaveze koje se odnose na sprovođenje Plana vidljivosti i komunikacija;
- (b) Komisija utvrdi ili je duboko zabrinuta da je država korisnica IPA III podrške počinila sistemske ili ponavljajuće greške, nepravilnosti, prevare ili kršenja obaveza iz ovog ili drugih Finansijskih sporazuma, pod uslovom da te greške, nepravilnosti, prevare ili kršenja obaveza imaju značajan uticaj na sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ili dovode u pitanje pouzdanost sistema interne kontrole države korisnice IPA III podrške ili zakonitost i ispravnost osnovnog troška.

Član 7 - Povraćaj sredstava

- (1) Pored slučajeva iz člana 40 FFPA, Komisija može povratiti sredstva od države korisnice IPA III kako je predviđeno Finansijskom uredbom, a naročito u slučaju:
 - (a) da ciljevi i rezultati utvrđeni u Aneksu I nisu ostvareni ili nisu korišteni u predviđenu svrhu
 - (b) neprihvatljivog troška;
 - (c) nepoštovanja stope sufinansiranja kako je predviđeno Aneksom I;
 - (d) troška nastalog kao posljedica grešaka, nepravilnosti, prevare ili kršenja obaveza prilikom sprovođenja Programa, naročito prilikom postupaka nabavki i dodjele bespovratnih sredstava.
 - (e) slabosti ili nedostataka u sistemima upravljanja i kontrole države korisnice IPA III podrške, što dovodi do primjene finansijske korekcije.
- (2) U skladu s nacionalnim pravom, NAO je dužan da izvrši povraćaj doprinosa koji je isplaćen državi korisnici IPA III podrške od primalaca koji su se našli u bilo kojoj od situacija utvrđenih u stavu 1 tačke b i d ovog člana ili navedenih u članu 40 Finansijskog sporazuma. Ukoliko NAO ne uspije da izvrši povraćaj sredstava u cjelosti ili djelimično, to ne sprečava Komisiju da povрати predmetna sredstva od države korisnice IPA III podrške.
- (3) Iznosi koji su na nepropisan način plaćeni ili nadoknađeni od strane države korisnice IPA III podrške, iznosi iz finansijskih garancija za ispunjenje obaveza i garancija za prefinansiranje koje su podnijete na osnovu postupaka nabavki i dodjele bespovratnih sredstava, iznosi novčanih kazni koje je država korisnica IPA III podrške nametnula kandidatima, ponuđačima, podnosiocima zahtjeva, izvođačima ili korisnicima bespovratnih sredstava ponovo se koriste za svrhe Programa ili se vraćaju Komisiji.

Član 7a – Finansijske korekcije i zatvaranje

Na osnovu članova 42, 43 i 47 FFPA, Komisija daje dopunske smjernice o postupcima provjere i prihvatanju računa, uključujući finansijske korekcije, i zatvaranje.

Drugi dio: Odredbe koje se primjenjuju na budžetsku podršku

Član 8 - Dijalog o politici

Država korisnica IPA III podrške i Komisija obavezuju se da će uspostaviti redovan i konstruktivan dijalog na odgovarajućem nivou o sprovođenju ovog Finansijskog sporazuma.

Član 9 - Provjera uslova i isplata

- (1) Komisija provjerava uslove za isplatu tranši komponente budžetske podrške, kao što je utvrđeno u relevantnom Dodatku Aneksu I.
- (2) Kada Komisija zaključi da nijesu ispunjeni uslovi za isplatu, ona bez odlaganja o tome obavještava državu korisnicu IPA III podrške.
- (3) Zahtjevi za isplatu koje podnosi država korisnica IPA III podrške prihvatljivi su za finansiranje od strane EU pod uslovom da su u skladu s odredbama iz Aneksa I i relevantnog Dodatka, te da su podnijeti tokom faze operativnog sprovođenja.
- (4) Država korisnica IPA III podrške primjenjuje svoje nacionalne devizne propise na nediskriminatorni način na sve isplate komponente budžetske podrške.

Član 10 - Transparentnost budžetske podrške

Država korisnica IPA III podrške saglasna je da Komisija objavi ovaj Finansijski sporazum i sve njegove izmjene i dopune, uključujući i elektronskim putem, sa takvim osnovnim informacijama o budžetskoj podršci koje Komisija smatra prikladnim. Sadržaj takve publikacije u skladu je s propisima EU koji važe za zaštitu ličnih podataka.

Član 11 - Povraćaj sredstava za budžetsku podršku

Komisija može izvršiti povraćaj cijelog ili dijela iznosa isplata, uz dužno poštovanje načela proporcionalnosti, ukoliko utvrdi da je isplata postala nevažeća usljed ozbiljne nepravilnosti koja se može pripisati državi korisnici IPA III podrške, naročito ukoliko je država korisnica IPA III podrške pružila nepouz dane ili netačne informacije, ili je bila prisutna korupcija ili prevara.

**Treći dio: Odredbe koje važe za ovaj Finansijski sporazum bez
obzira na način upravljanja**

Član 12 – Period izvršenja, period operativnog sprovođenja i rok za ugovaranje

- (1) Period izvršenja je period tokom kojeg se sprovodi Finansijski sporazum i obuhvata period operativnog sprovođenja kao i fazu zatvaranja. Trajanje ovog perioda propisano je članom 2(1) Posebnih uslova i počinje stupanjem na snagu ovog Finansijskog sporazuma, a završava se završnim datumom za realizaciju Finansijskog sporazuma.
- (2) Period operativnog sprovođenja je period u kojem se završavaju sve operativne djelatnosti obuhvaćene nabavkama, ugovorima o bespovratnim sredstvima i sporazumima o delegiranju. Trajanje ovog perioda propisano je članom 2(2) Posebnih uslova i počinje stupanjem na snagu ovog Finansijskog sporazuma.
- (3) Ugovorno tijelo dužno je da se pridržava perioda izvršenja i operativnog sprovođenja prilikom zaključivanja i sprovođenja nabavki, ugovora o bespovratnim sredstvima i sporazuma o delegiranju u okviru ovog Finansijskog sporazuma.
- (4) Ne dovodeći u pitanje član 29(2) FFPA, troškovi povezani sa aktivnostima prihvatljivi su za finansiranje od strane EU samo ukoliko su nastali u toku perioda operativnog sprovođenja. Troškovi koji su nastali prije stupanja na snagu Finansijskog sporazuma nisu prihvatljivi za finansiranje od strane EU osim ako je drugačije predviđeno članom 7 Posebnih uslova.
- (5) U skladu sa članom 29(3)(b) FFPA, i ne dovodeći u pitanje njegov član 28 kao ni član 7 Posebnih uslova, sljedeći troškovi koje napravi država korisnica IPA III podrške ne ispunjavaju uslove za finansiranje u okviru ovog sporazuma o finansiranju:
 - a) bankarski troškovi, troškovi garancija i slični troškovi;
 - b) novčane i administrativne kazne;
 - c) troškovi parničnog postupka;
 - d) gubici po osnovu kursnih razlika;
 - e) dugovanja i naknade za otplatu duga (kamate);
 - f) pokrivanje gubitaka, dugova ili potencijalnih budućih finansijskih obaveza;
 - g) krediti trećim licima, ako nije drugačije određeno posebnim uslovima;
 - h) negativne kamate koje naplaćuju banke ili druge finansijske institucije.
- (6) Ugovori o nabavkama, bespovratnim sredstvima i ugovori o delegiranju zaključuju se najkasnije tri mjeseca od stupanja na snagu Finansijskog sporazuma, osim za:
 - (a) izmjene i dopune već zaključenih zgovora, koje za rezultat nemaju povećanje EU doprinosa;
 - (b) zakonske obaveze koje se zaključuju nakon prijevremenog raskida postojećeg ugovora o nabavci;
 - (c) ugovore koji se odnose na reviziju i procjenu, koji se mogu potpisati nakon perioda operativnog sprovođenja;

(d) promjenu tijela zaduženog za sprovođenje.

- (7) Ugovor o nabavkama ili bespovratnim sredstvima koji nije doveo do bilo kakvog plaćanja tokom dvije godine od njegovog potpisivanja automatski se raskida, a njegovo finansiranje obustavlja, osim u slučaju parničnih sporova pred sudovima ili arbitražnim tijelima.

Član 13 - Dozvole i ovlašćenja

Ne dovodeći u pitanje član 27 FFPA, svaka vrsta dozvole i/ili ovlašćenja koja je neophodna za sprovođenje Programa pravovremeno se izdaje od strane nadležnih organa države korisnice IPA III podrške, u skladu s nacionalnim pravom.

Član 14 – Zahtjevi u pogledu izvještavanja

- (1) Za potrebe opštih zahtjeva u pogledu izvještavanja Komisije navedenih u članu 59 Okvirnog sporazuma o godišnjem izvještaju o sprovođenju IPA III podrške, nacionalni koordinator za IPA podršku (NIPAK) koristi obrazac koji je dala Komisija.
- (2) Za potrebe člana 60 Okvirnog sporazuma, NIPAK podnosi završni izvještaj Komisiji o sprovođenju aktivnosti koje se implementiraju pod indirektnim upravljanjem države korisnice IPA III podrške u okviru ovog Programa i najkasnije šesnaest mjeseci nakon kraja perioda operativnog sprovođenja. NIPAK koristi obrazac koji je dostavila Komisija.
- (3) Za potrebe člana 61(1) FFPA, nacionalni službenik za ovjeravanje (NAO) do 15. januara naredne finansijske godine dostavlja u elektronskoj formi primjerak podataka sadržanih u računovodstvenom sistemu utvrđenom u okviru člana 4(4). To treba potkrijepiti potpisanim nerevidiranim sažetim finansijskim izvještajem u skladu s tačkom (c) Aneksa III.
- (4) Za potrebe posebnih zahtjeva u pogledu izvještavanja u okviru indirektnog upravljanja navedenih u tački (a) člana 61(2) i članu 61(3) FFPA o godišnjim finansijskim izvještajima, NAO u državi korisnici IPA III podrške koristi obrasce date u tačkama (a) i (b) Aneksa III ovog Finansijskog sporazuma.

Član 15 - Prava intelektualne svojine

- (1) Ugovori koji se finansiraju u okviru ovog Finansijskog sporazuma obezbjeđuju državi korisnici IPA III podrške da dobije sva neophodna prava intelektualne svojine u pogledu informacionih tehnologija, studija, nacрта, planova, reklamnog i svakog drugog materijala sačinjenog za potrebe planiranja, sprovođenja, praćenja i ocjenjivanja.
- (2) Država korisnica IPA III podrške garantuje da Komisija, ili bilo koje tijelo ili lice koje je Komisija ovlastila ima pristup i pravo da koristi taj materijal. Komisija će takav materijal koristiti isključivo za svoje potrebe.

Član 16 - Konsultacije između države korisnice IPA III podrške i Komisije

- (1) Država korisnica IPA III podrške i Komisija međusobno se konsultuju prije nego što na sljedeći nivo dovedu bilo koji spor koji se odnosi na sprovođenje ili tumačenje ovog Finansijskog sporazuma shodno članu 20.
- (2) U slučaju da Komisija uoči problem u sprovođenju procedura koje se odnose na sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma, ona uspostavlja sve neophodne kontakte sa državom korisnicom IPA III podrške kako bi se situacija poboljšala i preduzeli svi neophodni koraci.
- (3) Konsultacije mogu dovesti do izmjena i dopuna, obustave ili raskida ovog Finansijskog sporazuma.
- (4) Komisija redovno izvještava državu korisnicu IPA III podrške o sprovođenju aktivnosti opisanih u Aneksu I, a koji ne spadaju u Prvi dio ovih Opštih uslova.

Član 17 – Izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma

- (1) Sve izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma sačinjavaju se u pisanoj formi, uključujući i razmjenu pisama.
- (2) Ukoliko država korisnica IPA III podrške zahtijeva izmjenu ili dopunu, zahtjev se podnosi Komisiji makar tri mjeseca prije namjeravanog stupanja na snagu izmjene ili dopune, osim u opravdanim slučajevima.
- (3) Komisija može izmijeniti dokumente u Aneksima III i IV a da pritom to ne zahtijeva izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma. Države korisnice IPA III podrške obavještavaju se u pisanoj formi o svakoj takvoj izmjeni i dopuni i njenom stupanju na snagu.

Član 18 – Obustava ovog Finansijskog sporazuma

- (1) Finansijski sporazum može se obustaviti u sljedećim slučajevima:
 - (a) Komisija može obustaviti sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ukoliko država korisnica IPA III podrške prekrši obavezu iz ovog Finansijskog sporazuma;
 - (b) Komisija može obustaviti sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ukoliko država korisnica IPA III podrške prekrši bilo koju obavezu utvrđenu procedurama i standardnim dokumentima iz člana 18(2) FFPA;
 - (c) Komisija može obustaviti sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ukoliko država korisnica IPA III podrške ne ispunjava uslove za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta;

- (d) Komisija može obustaviti sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ukoliko država korisnica IPA III podrške odluči da obustavi ili prekine proces pristupanja EU;
 - (e) Komisija može obustaviti ovaj Finansijski sporazum ukoliko država korisnica IPA III podrške prekrši obavezu koja se odnosi na poštovanje ljudskih prava, demokratska načela i vladavinu prava i u ozbiljnim slučajevima korupcije ili ukoliko je država korisnica IPA III podrške kriva za tešku povredu dužnosti za koju postoje opravdani dokazi. Teška povreda dužnosti obuhvata sljedeće:
 - povredu važećih zakona ili propisa ili etičkih standarda profesije kojoj pripada lice ili subjekat, ili
 - svako nezakonito ponašanje lica ili subjekta koje ima uticaj na njegov profesionalni kredibilitet ako takvo ponašanje predstavlja nezakonitu ili pogrešnu namjeru ili grub nemar.
 - (f) Ovaj Finansijski sporazum može se obustaviti u slučajevima više sile, kao što je u nastavku definisano. „Viša sila” znači bilo koju nepredviđenu ili izuzetnu situaciju ili događaj izvan kontrole strana koje sprečava bilo koju stranu da ispuni bilo koju od svojih obaveza, koja se ne može pripisati grešci ili nemaru s njihove strane (ili sa strane njihovih izvođača, zastupnika ili zaposlenih) i za koju se ispostavi da je nepremostiva uprkos svoj revnosti. Neispravnost na opremi ili materijalu ili kašnjenja u njihovom obezbjeđivanju, radni sporovi, štrajkovi ili finansijske poteškoće ne mogu biti navedeni kao viša sila. Ne smatra se da strana krši svoje obaveze ukoliko je ona spriječena da ih ispuni zbog slučaja više sile o kojoj je druga strana propisno obaviještena. Strana koja se suočava s višom silom o tome obavještava drugu stranu bez odlaganja, navodeći prirodu, vjerovatno trajanje i očekivani učinak problema, te preduzima sve mjere kako bi minimizirala moguću štetu. Ukoliko viša sila utiče samo na dio Programa, obustava Finansijskog sporazuma može biti djelimična. Nijedna strana ne smatra se odgovornom za kršenje svojih obaveza po ovom Finansijskom sporazumu ukoliko je ona spriječena da ih izvrši od strane više sile, pod uslovom da preduzme mjere da na najmanju mjeru svede moguću štetu.
- (2) Komisija može obustaviti ovaj Finansijski sporazum bez prethodnog obavještenja.
 - (3) Komisija može preduzeti sve odgovarajuće mjere predostrožnosti prije nego što dođe do obustave.
 - (4) Kada je obustava konstatovana, ukazuje se na posljedice po tekuće ili ugovore o nabavkama, bespovratnim sredstvima i sporazumima o delegiranju koji tek treba da budu potpisani.
 - (5) Obustava ovog Finansijskog sporazuma ne dovodi u pitanje obustavu plaćanja i

okončanje ovog Finansijskog sporazuma od strane Komisije u skladu s članom 6 i članom 19.

- (6) Ugovorne strane nastavljaju sprovođenje Finansijskog sporazuma onda kada to uslovi dozvole uz prethodno pisano odobrenje Komisije. To ne dovodi u pitanje eventualne izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma koje mogu biti neophodne kako bi se Program prilagodio novim uslovima sprovođenja, uključujući, ako je moguće, produženje perioda operativnog sprovođenja i izvršenja, ili okončanje ovog Finansijskog sporazuma u skladu s članom 19.

Član 19 - Okončanje ovog Finansijskog sporazuma

- (1) Ukoliko problemi koji su doveli do obustave ovog Finansijskog sporazuma ne budu riješeni u periodu od najviše 180 dana, obje strane mogu okončati Finansijski sporazum uz otkazni rok od 30 dana.
- (2) Kada je okončanje sporazuma konstatovano, ukazuje se na posljedice po tekuće ugovore o nabavkama i bespovratnim sredstvima, sporazume o delegiranju i slične ugovore ili bespovratna sredstva, i sporazume o delegiranju koji tek treba da budu potpisani.
- (3) Okončanje ovog Finansijskog sporazuma ne isključuje mogućnost da Komisija izvrši finansijske ispravke u skladu s članovima 43 i 44 Okvirnog sporazuma.

Član 20 – Primjenjivo pravo, rješavanje sporova

- (1) Ovaj Sporazum regulisan je pravom EU.
- (2) Ukoliko se spor u vezi s tumačenjem, primjenom ili valjanošću Sporazuma ne može riješiti sporazumno, rješava se arbitražom u skladu s arbitražnim pravilima Stalnog arbitražnog suda iz 2012. godine, pod sljedećim uslovima:

(a) Sastav Vijeća

Za potraživanja od 500 000 eura ili više: vijeće se sastoji od tri arbitra. Svaka strana imenuje jednog arbitra u roku od 40 kalendarskih dana nakon prijema zahtjeva o arbitraži. Dva arbitra koje su imenovale ugovorne strane imenuju trećeg arbitra koji će biti predsjedavajući arbitar.

Za potraživanja ispod 500 000 eura vijeće se sastoji od jednog arbitra, osim ako se strane ne dogovore drugačije.

Ako se vijeće ne sastavi u roku od 80 kalendarskih dana nakon prijema zahtjeva za arbitražu, bilo koja ugovorna strana može zatražiti od Sekretarijata Stalnog arbitražnog suda ili nekog drugog za obje strane prihvatljivog neutralnog organa

da imenuje neophodne arbitre.

(b) Sjedište

Sjedište Arbitražnog vijeća je Hag, Holandija.

(c) Jezik

Jezik u arbitražnom postupku je engleski ili neki drugi objema ugovornim stranama prihvatljiv službeni jezik Evropske unije. Dokazi se mogu iznositi i na drugim jezicima, ukoliko se ugovorne strane tako dogovore.

(d) Postupak

Ne može se pribjegavati privremenim mjerama, intervencijama trećih strana i intervencijama *amicus curiae* ("prijatelja suda").

Ukoliko ugovorna strana traži od vijeća da informacije ili materijal tretira kao povjerljive, odluka se donosi u obliku obrazloženog naloga i nakon što se sasluša druga ugovorna strana (daje se period od 10 kalendarskih dana za podnošenje primjedbi). Vijeće odmjerava razloge za zahtjev, prirodu informacija i pravo na efikasnu sudsku zaštitu. Vijeće naročito može da:

- objavi ono što se tiče određenih preuzetih obaveza
- ili odluči protiv objavljivanja, ali da naredi da se izradi verzija ili rezime informacija ili materijala koji nisu povjerljivi, a koji sadrži dovoljno informacija kako bi se omogućilo drugoj ugovornoj strani da izrazi svoje stavove na smislen način.

Ako se od vijeća zatraži da se slučaj vodi pred kamerama, odluka se donosi nakon saslušanja druge ugovorne strane (daje se 10 kalendarskih dana za dostavljanje primjedbi). Vijeće uzima u obzir razloge za zahtjev i primjedbe druge ugovorne strane (ukoliko ih ima).

Ukoliko se od vijeća zatraži da tumači ili primjenjuje pravo Evropske unije, ono odgađa postupak i zahtijeva od „predsjednika Visokog suda u Parizu” (Président du Tribunal de grande instance de Paris, „juge d'appui”), u skladu sa članovima 1460. i 1505 Francuskog građanskog procesnog zakonika da zatraži prethodno rješenje (preliminiranu odluku) od Suda Evropske unije u skladu sa članom 267 UFEU-a. Postupak pred arbitražnim sudom nastavlja se nakon donošenja odluke juge d'appui (pomoćnog sudije). Odluka Suda pravde i sudije d'appui (pomoćni sudija) obavezujuća je za vijeće.

Arbitražna odluka je konačna i obavezujuća za ugovorne strane i sprovodi se bez odlaganja.

Bilo koja ugovorna strana može zatražiti da presudu preispita Apelacioni sud u Hagu (Gerechtshof Den Haag) na osnovu važećeg domaćeg prava. U tom slučaju, odluka se neće smatrati konačnom do okončanja ovog postupka. Odluka suda zaduženog za reviziju je obavezujuća za vijeće.

(e) Troškovi

Troškovi arbitraže sastoje se od:

- naknada i razumnih troškova za arbitre
- razumnih troškova za vještake i svjedoke koje je odobrilo vijeće i
- naknada i troškove Sekretarijata Stalnog arbitražnog suda za arbitražne postupke (npr. hrana i piće, obezbjeđivanje naknada službenicima, prostorije, prevod).

Naknade arbitara ne smiju biti veće od:

- 30 000 eura po arbitru ako je sporni iznos manji od 1 000 000 eura.
- 15% od spornog iznosa ako taj iznos prelazi 1 000 000 eura. U svakom slučaju, naknade arbitara ne smiju prelaziti 300 000 eura.

Troškove arbitraže snose ugovorne strane u jednakom iznosu, osim ako nije drugačije dogovoreno.

Ugovorne strane snose vlastite troškove pravnog zastupanja i druge troškove koji su nastali u vezi s arbitražom.

(f) Privilegije i imunitet

Sporazum o sprovođenju arbitraže prema Arbitražnim pravilima Stalnog arbitražnog suda iz 2012. godine ne predstavlja i ne može se tumačiti kao odricanje od privilegija ili imuniteta bilo koje od ugovornih strana, na koje one imaju pravo.

Član 21 – Restriktivne mjere EU

(1) Definicije

- (a) "Restriktivne mjere EU" znače restriktivne mjere donesene u skladu sa Ugovorom o Evropskoj uniji (UEU) ili Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije (UFEU).
- (b) "Lice pod restrikcijom" odnosi se na sve subjekte, pojedince ili grupe pojedinaca koje je EU odredila kao subjekte koji podliježu restriktivnim mjerama EU^{EU6}.

⁶ www.sanctionsmap.eu. Mapa sankcija je informatički alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija

- (2) U svim svojim odnosima, ugovorne strane priznaju da se prema pravu EU nikakva sredstva ili ekonomski resursi EU ne smiju staviti na raspolaganje osobama koje su direktno ili indirektno pod restrikcijom, ili u njihovu korist.
- (3) Država korisnica IPA III podrške dužna je da obezbijedi da se nijedna transakcija koja se potvrđeno nalazi na listi sankcionisanih od EU neće izvršiti na teret EU fondova, bilo direktno ili indirektno. Država korisnica IPA III spodrške se obavezuje da poštuje ovu obavezu:
 - (a) provjerom ko se nalazi na listi sankcija EU, prije potpisivanja sporazuma i prije vršenja plaćanja u skladu sa njima, što se odnosi na svakog izvođača, korisnika bespovratnih sredstava i krajnjeg primaoca sa kojima država korisnica IPA III podrške ima ili se očekuje da će imati direktan ugovorni odnos (direktni primalac), kako bi se procijenilo da li je takav primalac osoba pod restriktivnim mjerama EU.
 - (b) detaljnom provjerom ili drugim odgovarajućim sredstvima (koja mogu uključivati i ex post verifikaciju) na osnovu pristupa zasnovanog na procjeni rizika, da nijedan subjekt koji bi indirektno dobio sredstva nije osoba pod restriktivnim mjerama EU.
- (4) U slučaju da Korisnik IPA III podrške procijeni da je bilo koji od primalaca (direktan ili indirektan) sredstava EU osoba pod restriktivnim mjerama EU, država korisnica je dužna da po hitnom postupku obavijesti Komisiju.
- (5) Ne dovodeći u pitanje obavezu iz gornje tačke 3, ukoliko Komisija ocijeni da upotreba finansijske pomoći Unije u okviru IPA III rezultira ili je dovela do kršenja restriktivnih mjera EU, odgovarajući iznosi neće biti isplaćeni kao finansijska pomoć Unije u okviru IPA III podrške. To ne dovodi u pitanje pravo Komisije da obustavi ili prekine akciju na koju takvo kršenje utiče, da povрати sva finansijska sredstva EU koja su doprinos Komisije, ili da obustavi ili raskine ovaj Sporazum o finansiranju.
- (6) Određivanje korektivnih mjera vršiće se u skladu sa načelom proporcionalnosti. Korektivne mjere odnose se samo na sredstva EU koja su stavljena na raspolaganje primaocu ili u njegovu korist za period tokom kojeg je on u statusu lica pod restriktivnim mjerama EU.
- (7) Ova klauzula ne dovodi u pitanje izuzetke sadržane u Restriktivnim mjerama EU.

Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2024. godinu

Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2024. godinu obuhvata sledeće akcije:

- Akcija 1: Podrška Evropske Unije vladavini prava IV (EUROL IV)
- Akcija 2: Instrument za integraciju Evropske unije (EUIF)
- Akcija 3: Podrška Evropske Unije za životnu sredinu i klimatske promjene
- Akcija 4: Podrška Evropske Unije za zapošljavanje i socijalnu politiku

Ukupni procijenjeni trošak ovog programa iznosi 29.655.000,00 eura, a maksimalni doprinos Unije ovom programu je određen na 26.600.000,00 eura.

IPA 2024 program		
Akcije	Indikativni budžet EU (EUR)	Indikativno nacionalno kofinansiranje (EUR)
I – Podrška EU vladavini prava (EUROL IV)	7.000.000,00	-
II – Instrument za evropsku integraciju	11.000.000,00	1.500.000,00
III – Podrška EU za životnu sredinu i klimatske promjene	5.500.000,00	1.375.000,00
IV - Podrška EU za zapošljavanje i socijalnu politiku	3.100.000,00	180.000,00
	26.600.000,00	3.055.000,00
UKUPNO	29.655.000,00	

KRATAK OPIS AKCIJA

AKCIJA I. 1: PODRŠKA EVROPSKE UNIJE VLADAVINI PRAVA IV (EUROL IV)

Opšti cilj projekta je jačanje i modernizacija crnogorskog pravosuđa i sistema za sprovođenje zakona, kako bi Crna Gora ispunila ciljeve pregovora o pristupanju EU, posebno privremene standarde u poglavljima 23 i 24 koja se odnose na vladavinu prava. Projekat ima za cilj podršku Crnoj Gori da ojača nezavisnost pravosuđa i autonomiju tužilaštva, kao i njihovu nepristrasnost, odgovornost, efikasnost i profesionalizam. Projekat takođe ima za cilj da podrži Crnu Goru u sprovođenju ključnih reformi pravosuđa u skladu sa pravnim tekovinama EU i evropskim standardima, poboljšanju efikasnosti i učinka agencija za sprovođenje zakona, jačanju njihovih kapaciteta za borbu protiv korupcije na visokom nivou i organizovanog kriminala.

Akcija će unaprijediti nezavisnost pravosuđa i autonomiju tužilaštva, kao i njihovu nepristrasnost, odgovornost, efikasnost i profesionalizam sprovođenjem ključnih reformi pravosuđa kako bi se pravni i strateški okvir Crne Gore uskladio sa pravnim tekovinama EU i evropskim standardima.

Podrška će takođe unaprijediti funkcionisanje cjelokupnog pravosudnog sistema, sa fokusom na značajno unapređenje rada njegovih organa upravljanja, Sudskog savjeta i Tužilačkog savjeta. Štaviše, akcija će podržati usvajanje i efikasno sprovođenje pravosudnih strategija (posebno one o reformi pravosuđa). Ova akcija će podržati efikasnu implementaciju nove strategije reforme pravosuđa 2024-2027 kada bude usvojena, koja bi značajno unaprijedila kapacitete Crne Gore za kreiranje politike zasnovane na podacima i praćenje u oblasti reforme pravosuđa.

U cilju modernizacije i unapređenja efikasnosti pravosudnog sistema, akcija će obezbijediti bolji ukupan učinak pravosuđa, upravljanje ljudskim i finansijskim resursima, upravljanje sudovima i pravosudnom infrastrukturom.

U nastavku se nalaze budžetske informacije:

- Ukupna vrijednost kontribucije EU iznosi 7 miliona EUR.
- Krajnji datum za zaključivanje ugovora o finansiranju je ne dalje od 31.12.2025. godine.
- Indikativni period za operativnu implementaciju projekta je 72 mjeseca od datuma zaključivanja ugovora o finansiranju.
- Finalni datum za implementaciju finansijskog sporazuma je 12 godina od zaključivanja finansijskog sporazuma.

ANEKS I.2 AKCIJA 2: INSTRUMENT ZA INTEGRACIJU EVROPSKE UNIJE (EUIF)

Instrument za evropske integracije (EUIF) je fleksibilan mehanizam koji ima za cilj povećanje efikasnosti programa IPA III. Fokus ove akcije će uglavnom biti na tehničkoj podršci i izgradnji kapaciteta u vezi sa procesom pristupanja EU, odnosno na jačanju kapaciteta i stručnosti crnogorske javne uprave u njenim pripremama za članstvo u EU sa ciljem obezbjeđivanja efektivnosti i uticaja IPA-e sredstva. Podrška će biti od ključnog značaja za jačanje kapaciteta za unapređenje procesa reformi i usklađivanje i implementaciju zahtjeva *acquis* EU.

EUIF će se koristiti za rješavanje pitanja i izazova završnih mjerila u ovim poglavljima identifikovanih tokom procesa pregovora. Naime, crnogorski finansijski sektor zahtijeva dalje jačanje nadzornih i regulatornih kapaciteta i dalje usklađivanje regulatornog okvira donošenjem podzakonskih akata, postavljanjem pravila i smjernica u skladu sa relevantnom međunarodnom praksom i standardima EU kao preduslova za efikasne finansijske usluge i finansijsku stabilnost.

U vezi sa ovim pitanjem, potreban je značajan napredak u jačanju mehanizama implementacije i izgradnji kapaciteta, što je neophodno za jačanje institucionalnog okvira. Takođe, u okviru procesa pridruživanja EU, a prije dana pristupanja EU, Crna Gora mora da implementira neophodan softver za registraciju akciznih obveznika na nivou EU i kontrolu kretanja akciznih proizvoda u režimu odloženog plaćanja, akcize između država članica EU i postići dovoljan napredak u razvoju svih potrebnih IT sistema interkonektivnosti, kao i ispraviti administrativne kapacitete za implementaciju.

Pored toga, tokom procesa pristupanja, nacionalna statistika treba da bude aktivna u razvoju novih metoda za prikupljanje podataka i kreiranju novih usluga koje se odnose na isporuku podataka društvu i drugim partnerima. Konačno, potrebna je intenzivna obuka novih i postojećih kadrova u oblasti životne sredine i socijalne politike gdje se predviđaju povećana ulaganja. Koordinacija procesa pristupanja i upravljanja fondovima EU prisutna je u administrativnoj strukturi, ali je i dalje potrebna podrška. Dok su prethodni IPA programi preduzeli aktivnosti institucionalne izgradnje, kapaciteti resornih ministarstava i državnih agencija tek treba da budu ojačani.

U nastavku se nalaze budžetske informacije:

- Ukupna vrijednost kontribucije EU iznosi 11 miliona EUR.
- Kofinansiranje projekta od strane Crne Gore iznosi 1.5 miliona EUR.
- Ukupna vrijednost projekta iznosi 12.5 miliona EUR.
- Krajnji datum za zaključivanje ugovora o finansiranju je ne dalje od 31.12.2025. godine.
- Indikativni period za operativnu implementaciju projekta je 72 mjeseca od datuma zaključivanja ugovora o finansiranju.
- Finalni datum za implementaciju finansijskog sporazuma je 12 godina od zaključivanja finansijskog sporazuma.

ANEKS I.3 AKCIJA 3: PODRŠKA EVROPSKE UNIJE ZA ŽIVOTNU SREDINU I KLIMATSKE PROMJENE

Po pitanju podrške EU jačanju kapaciteta u oblasti zelene agende, akcija je u skladu sa opštim ciljevima Programskog okvira IPA III za period 2021-2027, koji namjerava da promoviše Zelenu agendu jačanjem zaštite životne sredine, doprinosi ublažavanju, povećanju otpornosti na klimatske promjene, ubrzanju prelaska na nisko ugljeničnu i cirkularnu ekonomiju i razvoju digitalne ekonomije i društva. Da bi se postigla postepena i potpuna transpozicija i implementacija cjelokupne pravne tekovine EU za Poglavlje 27 – Životna sredina i klimatske promjene, Crna Gora ima velike potrebe razvoja infrastrukture. Iz tog razloga, važno je ulagati u izradu projektno-tehničke dokumentacije, fokusirajući se na one projekte koji su prioritetni u Jedinstvenom projektnom planu i sa većim uticajem na usklađivanje sa *acquis* EU.

Ovaj proces će zahtijevati značajan napor u planiranju životne sredine, prema Akcionom planu za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene. Pored toga, Crna Gora mora značajno da ojača svoj kapacitet za implementaciju *acquis* EU za životnu sredinu i klimatske akcije, jačanjem struktura za upravljanje životnom sredinom u skladu sa standardima EU. Imajući u vidu buduće mogućnosti finansiranja, Crna Gora mora da poveća svoj kapacitet apsorpcije fondova EU i međunarodnih finansijskih institucija, ne samo u kontekstu pretpristupne pomoći, već i budućih Evropskih strukturnih i investicionih fondova, nakon pristupanja.

Ova akcija će podržati Crnu Goru u pripremnim aktivnostima za buduću implementaciju Operativnog programa 2024-2027 „Životna sredina i klimatske promjene“. Logika iza ove akcije je da ako Crna Gora razvije zrele projekte u oblasti životne sredine i unapijedi svoje kapacitete za planiranje i ojača administrativne i tehničke kapacitete, onda bi Crna Gora mogla uspješno implementirati planirani budući Operativni program 2024-2027 „Životna sredina i klimatske promjene“, pružajući infrastrukturu za životnu sredinu u skladu sa *acquis* Poglavlja 27 i zemlja će napredovati u postizanju pregovaračkih mjerila za Poglavlje 27 i biće bolje pripremljena za sprovođenje kohezije politike nakon pristupanja jer će IPA biti učenje kroz vježbanje, odražavajući implementaciju evropskih strukturnih i investicionih fondova.

U nastavku se nalaze budžetske informacije:

- Ukupna vrijednost kontribucije EU iznosi 5.500.000,00 EUR.
- Kofinansiranje projekta od strane Crne Gore iznosi 1.375.000,00 EUR.
- Ukupna vrijednost projekta iznosi 6.875.000,00 EUR.
- Krajnji datum za zaključivanje ugovora o finansiranju je ne dalje od 31.12.2025. godine.
- Indikativni period za operativnu implementaciju projekta je 72 mjeseca od datuma zaključivanja ugovora o finansiranju.
- Finalni datum za implementaciju finansijskog sporazuma je 12 godina od zaključivanja finansijskog sporazuma.

ANEKS I.4 AKCIJA 4: PODRŠKA EVROPSKE UNIJE ZA ZAPOSŁJAVANJE I SOCIJALNU POLITIKU

Kada je riječ o podršci EU jačanju kapaciteta u oblasti socijalnih politika, akcija će pomoći Crnoj Gori u pripremnim aktivnostima za Operativni program 2024-2027 za zapošljavanje i socijalnu politiku (OP ESP). OP ESP će zauzvrat biti priprema za efikasno i efektivno korišćenje kohezione politike EU/Evropskih socijalnih fondova u Crnoj Gori u vrijeme pristupanja EU.

S jedne strane, akcija će pomoći da se osigura zrelost aktivnosti predviđenih da budu predložene za finansiranje u okviru OP ESP 2024-2027. Ovo će uključivati podršku razvoju politike, institucionalnoj koordinaciji i koordinaciji zainteresovanih strana, i razvoju relevantnih institucionalnih i regulatornih okvira (na primer u vezi sa sprečavanjem deinstitutionalizacije, socijalnog preduzetništva, implementacije garancija za mlade i upravljanje informacijama).

S druge strane, akcija će poboljšati kapacitete aktera u oblasti inovacija u razvoju istraživanja za visoko kvalitetne inovacije, kroz ojačane međusektorske sinergije. Akcija je u skladu sa opštim ciljevima Programskog okvira IPA III za period 2021-2027, ima za cilj promovisanje konkurentnosti i inkluzivnog rasta jačanjem ekonomske i socijalne kohezije, uključujući obrazovanje, inovacije, socijalnu uključenost i zapošljavanje.

U nastavku se nalaze budžetske informacije:

- Ukupna vrijednost kontribucije EU iznosi 3.100.000,00 EUR.
- Kofinansiranje projekta od strane Crne Gore iznosi 180.000,00 EUR.
- Ukupna vrijednost projekta iznosi 3.280.000,00 EUR.
- Krajnji datum za zaključivanje ugovora o finansiranju je ne dalje od 31.12.2025. godine.
- Indikativni period za operativnu implementaciju projekta je 72 mjeseca od datuma zaključivanja ugovora o finansiranju.
- Finalni datum za implementaciju finansijskog sporazuma je 12 godina od zaključivanja finansijskog sporazuma.

ANEKS IA – TABELARNI SAŽETAK BUDŽETA

Naziv programa: Godišnji akcioni plan za Crnu Goru IPA III 2024
 Korisnik IPA III: Crna Gora
 Referentni OPSYS JAD.1361790, ACT-62405, ACT-62406, ACT-62407, ACT62408
 broj programa:

Program		Direktno upravljanje								Indirektno upravljanje							Ukupno		
		Bespovratna sredstva (grantovi)			Nabavka			Budžetska podrška	UKUPNO DU	Indirektno upravljanje sa ovlaštenim subjektima (IMEE)			Indirektno upravljanje sa državom korisnicom IPA III podrške (IMBC)			UKUPNO IU			
Prozor	Akcija	Doprinos EU	Doprinos treće strane	Ukupno	Doprinos EU	Doprinos treće strane	Ukupno	Doprinos EU	Doprinos EU	Doprinos EU	Doprinos treće strane	Ukupno	Doprinos EU	Doprinos treće strane	Ukupno	Doprinos EU	Doprinos EU	Doprinos treće strane	Ukupno
Prozor 1	EUROL	7000000		7000000			0		7000000			0			0	0	7000000	0	7000000
				0			0		0			0			0	0	0	0	0
Ukupno prozor 1		7000000	0	7000000	0	0	0	0	7000000	0	0	0	0	0	0	0	7000000	0	7000000
Prozor 2	EU IF	2300000		2300000	3700000		3700000					0	5000000	1500000	6500000	5000000	11000000	1500000	12500000
				0			0		0			0			0	0	0	0	0
Ukupno prozor 2		2300000	0	2300000	3700000	0	3700000	0	6000000	0	0	0	5000000	1500000	6500000	5000000	11000000	1500000	12500000
Prozor 3	Životna sredina i klimatske promjene						0		0			0	5500000	1375000	6875000	5500000	5500000	1375000	6875000
Ukupno prozor 3		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	55000000	13750000	68750000	55000000	55000000	13750000	68750000
Prozor 4	Zapošljavanje i socijalna politika			0	2100000		2100000		2100000			0	1000000	180000	1180000	1000000	3100000	180000	3280000
				0			0		0			0			0	0	0	0	0

Ukupno prozor 4	0	0	0	2100000	0	2100000	0	2100000	0	0	0	1000000	180000	1180000	1000000	3100000	180000	3280000
UKUPNO Program	9300000	0	9300000	5800000	0	5800000	0	15100000	0	0	0	11500000	3055000	14555000	11500000	26600000	3055000	29655000

Finansijski sporazum IPA III - Aneks III Finansijski izvještaj (v. maj 2022)

Aneks III (a): Finansijski izvještaj - Ukupan budžet

U skladu sa članom 61 (2)(a)*FFPA

U skladu sa članom 61 (3) FFPA**

Finansijski izvještaj države korisnice IPA III podrške (*)

Referenca programa	Referentni OPSYS broj Finansijskog sporazuma	Program budžeta	Lokalne ugovorne aktivnosti										Kontekst povraćaja				Bankovni bilansi stanja (EU doprinos)		
			Ukupan ugovoreni iznos	Ugovoreno %	Ukupan opozvani iznos pri zatvaranju	Opozvano %	Ukupan isplaćen iznos	Isplaćeno %	Ukupno priznati troškovi	Troškovi %	Ukupno otvoreno pred finansiranje	Otvoreno pred finansiranje %	Greške	Nepravilnosti	Prevarre	Bez konteksta	Ukupno	Budžetski udio %	Ukupne mjesečne predviđene isplate
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
		3a3b 3c	4a 4b 4c	5a 5b 5c	6a 6b 6c	7a 7b 7c	8a 8b 8c	9a 9b 9c	10a 10b 10c	11a 11b 11c	12a 12b 12c	13a 13b 13c							
AAP 2022	JAD XXX			4a/3a*100%		6a/4a*100%	10a+12a	8a/4a*100%		10a/4a*100%		12a/4a*100%						18/3a*100%	
CBC AA/B B 2021																			

(*) Godišnji finansijski izvještaj treba podnijeti do 15. februara sa kumulativnim podacima za prethodnu finansijsku godinu, zaključno sa 31. decembrom.

(**) Finansijski izvještaj za period od 12 mjeseci treba dostaviti do 31. jula sa kumulativnim podacima, zaključno sa 30. junom.

Ja, dolje potpisani, NAO za državu korisnicu IPA III podrške, izjavljujem da je gore navedeni izvještaj kompletan, tačan i istinit u skladu sa članom 61 (5) FFPA.

Finansijski sporazum IPA III - Aneks III Finansijski izvještaj (v. Maj 2022)

Aneks III (b): Godišnji Finansijski izvještaj – pojedinačni programi EU doprinosa
u skladu sa članom 61(2) (a) FFPA

Godišnji finansijski izvještaj države korisnice IPA III podrške (*)

Referenca programa	Referentni OPSYS broj Finansijskog sporazuma	Doprinos EU budžetu programa	Lokalne ugovorne aktivnosti									
			Ukupan ugovoreni iznos	Ugovoreno %	Ukupan opozvani iznos pri zatvaranju	Opozvano %	Ukupan isplaćen i iznos	Isplaćeno %	Ukupno priznati troškovi	Troškovi %	Ukupno otvoreno pred finansiranje	Otvorenog pred finansiranje %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
				4/3*100%		6/4*100%		8/4*100%		10/4*100%		12/4*100%
AAP 2022	JAD.XXXXXX											
Action 1	ACT-XXXXXX											

(*) 15 Februar

Ja, dolje potpisani, NAO za, državu korisnicu IPA III podrške, izjavljujem da je gore navedeni finansijski izvještaj kompletan, tačan i istinit u skladu sa članom 61 (5) FFPA.

Aneks III (c): Godišnji računovodstveni presjek izvještaja kao po članu 61(1) FFPA

Godišnji obračunski izvještaj sa presjekom na kraju godine države korisnice IPA III podrške (*)

Odlu ka EU	Ugov or EU	Na ziv	Refe renc a lokal nog ugov ora	Obra zac prav nog lica/i zvod ača (LEF)	Vrsta ugov ora	Datu m potpi sivan ja ugov ora	Datum početk a sprovo đenja ugovor a	Datu m završ etka spro vođe nja ugov ora	Sta tus ug ov ora	IPA EU- poče tna vrije dnos t ugov ora	IPA EU- sadašnj a vrijedn ost ugovor a	IPA EU- Ispla ćeni iznos	RAL	IPA EU- Povr aćaj	IPA EU- pred finan siran je plaće no	IPA EU- predfi nansir anje odobre no	IPA EU- predfin ansiranje otvoreno	IPA EU- Priznati troškovi	IPA EU- Nastali i prihvaćeni troškovi koji nijesu plaćeni	IPA EU-Troškovi u toku rada- iznos faktura (prije procjene prihvatljivog iznosa)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	19 bis	20

(*) predati do 15. januara

Ja, dolje potpisani, NAO za državu korisnicu IPA III podrške _____, izjavljujem da je gore navedeni finansijski izvještaj kompletan, tačan i istinit u skladu sa članom 61 (5) F

*Ovaj obrazac takođe treba koristiti za IPA I i IPA II programe.

Aneks III (d): Plan prognoze isplate kao po članu 4 (2) FA GC

Podaci na dan: _____

Plan predviđenih isplata države korisnice IPA III podrške

Referenca programa	Referentni OPSYS broj Finansijskog sporazuma	Plan predviđenih isplata (dodajte godine po potrebi)																	
AAP 2021	JAD.XXX	Mjesečno predviđene isplate (za zahtjeve za isplatom: 12 mjeseci za prvi zahtjev za predfinansiranje/14 mjeseci za naknadno predfinansiranje; za godišnji finansijski izvještaj i predviđanje vjerovatnih zahtjeva za plaćanje: 24 mjeseca)																	
CBC AA/BB (dodjela sredstava za 2024.)		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Ukupno za 12 mjeseci	13	14	Ukupno za 14 mjeseci*	15-24	Ukupno za 24 mjeseca
MAAP Životna sredina																			

*Kolone O do Q da se koriste za naknadno predfinansiranje

** Kolone O do S da se koriste za godišnji finansijski izvještaj i plan vjerovatnih zahtjeva za plaćanje sredstava

Aneks III (e) – Plan vjerovatnih zahtjeva za plaćanjem prema članu 33 (3) FFPA

Podaci na dan: _____

Korisnik IPA III Plan vjerovatnih zahtjeva za plaćanjem

Referentni OPSYS broj Finansijskog Rok za operativnu sporazuma implementaciju ili ekvivalent	Referenca programa	Stupanje na snagu FA	Rok za ugovaranje	Dodjela sreds. Iz lokalnog budžeta u EUR	Sredstva EU koje je uplatila EK u EUR	RAL na dan 31.12.21 u EUR	Zahtjevi za sredstvima prema EU u EUR	Ukupan plan 202X-202Y	Ukupno 202X
1	2	3	4	5	6	7	8=6-7		
Ukupno za IPA – I programme									
MAAP Životna sredina									
Ukupno od IPA – II programa									
Ukupno od IPA III programa									
Ukupno od IPA I & IPA II & IPA III programa									

* LBA odgovara ukupnom doprinosu EU za IMBC do roka za ugovaranje; nakon roka za ugovaranje odgovara ukupnom ugovorenom iznosu

Ključni podaci

Za svaki lokalni ugovor potrebne su sledeće informacije:

1. Odluka EU

Referenca programa, npr. Godišnji akcioni program 2022.

2. Ugovor sa EU

Referentni OPSYS broj Finansijskog sporazuma, npr. 2014/031-878

3. Naziv

Naziv lokalnog ugovora

4. Referenca lokalnog ugovora

5. Obrazac pravnog lica / izvođača (LEF)

6. Vrsta ugovora

Npr. Grant, usluga, nabavka, radovi, tvining,...

7. Datum potpisivanja ugovora

Datum kada poslednja strana potpisuje ugovor

8. Datum početka sprovođenja ugovora

... datum kada ugovor stupa na snagu i datum kada počinje sprovođenje ugovora su različiti pojmovi, koji mogu biti isti dan ili različiti dani.

Posebno, datum početka sprovođenja ugovora (= prvi dan kada mogu nastati prihvatljivi troškovi prema ugovoru) se može utvrditi nakon potpisivanja ugovora putem odgovarajuće klauzule u ugovoru, administrativnog naloga, itd. Vaš sistem može zadržati sve ove datume; ali za potrebe izvještaja sa presjekom na kraju godine važan datum je datum početka sprovođenja ugovora.

9. Datum završetka sprovođenja ugovora

...krajnji datum završetka sprovođenja ugovora, kada to uključuje vrijeme za fakturisanje, garantne periode, itd..... prema ugovoru mogu nastati. Ugovorom se može omogućiti dodatno vrijeme za finalizaciju administracije ugovora ili period između privremenog i konačnog prihvatanja obavljenog posla; ali ovo dodatno vrijeme nije relevantno za izvještaj sa presjekom na kraju godine.

10. Status ugovora

...van datuma)

11. IPA EU - Početna vrijednost ugovora

Početni iznos pravne obaveze dijela IPA (finansiranje EU).

12. IPA EU - Trenutna vrijednost ugovora

Iznos nakon izmjena i dopuna (gde je relevantno)

Trenutna vrijednost ugovora će uključivati svaku promjenu u iznosima ugovorenim putem dodatka koji mijenja ugovor.

13. IPA EU – Uplaćeni iznos

Ukupan iznos uplaćen po ugovoru; tj. uplata u obliku predfinansiranja + iznos direktno plaćenih faktura -povraćaji).

14. RAL

„Reste à liquider“ znači „Neisplaćene obaveze“.

Iznos koji je opredijeljen, ali još nije isplaćen korisnicima i zvođačima od iznosa IPA EU.

15. IPA EU – Povraćaj

Ukupna vrijednost povraćaja (i povraćaja predfinansiranja i povraćaja izdataka) izvršenih prema ugovoru (gde je relevantno).

Povraćaji će uglavnom biti iz predfinansiranja. Povraćaji predfinansiranja su čisto gotovinski transferi, koji nemaju uticaja na ukupne troškove. Povremeno povraćaju će biti plaćanja za izdatke, koji su prvobitno prihvaćeni kao prihvatljivi, ali su naknadno odbijeni na osnovu novih informacija. Povraćaj izdataka će smanjiti ukupne prijavljene troškove po ugovoru (pogledajte tačku 19.).

16. IPA EU - Predfinansiranje isplaćeno

Ukupna vrijednost predfinansiranja isplaćenog prema ugovoru (gdje je relevantno).

Predfinansiranje je plaćanje sa namjenom da se korisniku obezbijedi premošćavanje, tj gotovinski avans. Kao takav, plaća se prije isporuke roba i usluga (u slučaju ugovora o nabavci) i prije nastanka prihvatljivih troškova od strane korisnika (u slučaju ugovora o grantovima). Predfinansiranje se priznaje u bilansu stanja kada se gotovina prenese primaocu.

17. IPA EU – Predfinansiranje odobreno

Ukupna vrijednost odobrenog predfinansiranja.

Plaćanje predfinansiranja se priznaje kao sredstvo. U skladu sa relevantnim računovodstvenim pravilom, sredstvo predfinansiranja obično prestaje da se priznaje (tj. izmiruje/umanjuje) na sljedeći način:

- ako iznos privremene/konačne fakture ili potraživanja troškova, ili njegov dio, opravdava korišćenje predfinansiranja, onda će validacija ovih prihvatljivih troškova dovesti do odobrenja predfinansiranja;*
- ako korisnik ne koristi (dio) predfinansiranja, onda će iznos predfinansiranja biti djelimično ili u potpunosti povraćen od korisnika.*

18. IPA EU – Otvoreno predfinansiranje

Ukupni iznosi iz tačaka 16 i 17 daće ukupno otvoreno (neodobreno) predfinansiranje uplaćeno u okviru programa, tj. predfinansiranje uplaćeno - predfinansiranje odobreno.

19. IPA EU - Priznati troškovi

...odobrenje predfinansiranja po ugovoru) i dokazani pratećom dokumentacijom.

-14 (RAL) -18 (IPA EU-Otvoreno predfinansiranje) -15 (IPA EU – povraćaj) Molimo uključite u obračun 'IPA EU - Priznati trošak' samo povraćaje od izdataka koji smanjuju priznate troškove (+19 bis (IPA EU – nastali i prihvaćeni trošak još nije plaćen) –SAMO ako niste u mogućnosti da primijenite odvojeno kolonu 19 bis u izvještaju)

Troškovi će predstavljati prihvatljivu vrijednost posla koji su:

- nastali po osnovu ugovora, prihvaćeni, plaćeni od strane ugovornog tijela (direktno ili putem odobrenog predfinansiranja) i dokazani pratećom dokumentacijom,*
- nastali i plaćeni od strane izvođača (gdje je relevantno - podizvođačima ili od strane korisnika bespovratnih sredstava, na primjer) i prihvaćeni i plaćeni od strane ugovornog tijela; U slučaju privremenih troškova, podrazumijeva se da konačno prihvatanje zavisi od konačnog ishoda ugovora.*

Napominjemo da:

***

** Opredijeljeni iznosi koji nisu plaćeni, nisu troškovi za potrebe ovog izvještaja.*

** Predfinansiranje plaćeno ili od strane ugovornog tijela ili izvođača (gdje je relevantno) ne predstavlja trošak.*

19. bis IPA EU – Nastali i prihvaćeni troškovi, ali još nisu plaćeni

Primjeri su:

- fakture u toku rada koje su potvrđene kao tačne (nastale i prihvaćene) ali koje će biti plaćene tek u narednom izvještajnom periodu ili*
- novac za zadržavanje.*

Molimo dodajte odgovarajuće iznose direktno u kolonu 19 navodeći razlog za njihovo uključivanje na sledeći način: „Kolona 19 uključuje troškove koji su nastali, prihvaćeni, ali još nisu plaćeni, u iznosu od '(...)', iz sledećeg razloga: '(...)' ili nas u posebnom pismu obavijestite o relevantnim iznosima po ugovoru.

...trošak koji je nastao i prihvaćen samo za potrebe ovog izvještaja sa presjekom na kraju godine, ali ne i za potrebe Godišnjeg finansijskog izvještaja ili Zahtjeva za sredstvima gdje treba uzeti u obzir samo priznate troškove (nastale, prihvaćene, plaćene i dokazane pratećim dokumentima).

Kada su troškovi prijavljeni fakturom (obično nabavke)

20. Troškovi u toku rada – Iznos fakture (prije procjene prihvatljivog iznosa)

Fakture i izvještaji primljeni, ali još uvijek nisu odobreni.

...grantovi)

...prihvatljivi)

Izvještaji primljeni, ali još uvijek nisu odobreni.

Aneks IV Finansijskog sporazuma

Minimalna specifikacija računovodstvenog sistema zasnovanog na obračunskom načelu

Računovodstveni sistem države korisnice IPA III podrške mora da ispunjava sljedeće uslove:

1. Odražava organizacionu strukturu uspostavljenu za sisteme interne kontrole koji su prilagođeni obavljanju zadataka. Naročito prije nego što se operacija odobri, svi aspekti (i operativni i finansijski) operacije moraju biti provjereni od strane članova osoblja osim onog koji je pokrenuo operaciju. Osoba koja se bavi verifikacijom ne može biti podređena inicijatoru transakcije.
2. Uključuje revizorski trag za sve transakcije i izmjene.
3. Posjeduje adekvatnu fizičku i elektronsku bezbjednost uključujući sisteme za rezervnu kopiju i povraćaj podataka.
4. Računovodstveni sistem treba da sadrži najmanje sljedeće informacije o lokalnim ugovorima kojima se upravlja u okviru svakog programa:

- (a) Referenca ugovora;
- (b) Vrijednost ugovora uključujući sve izmjene i dopune;
- (c) Datumi potpisivanja ugovora (obje strane);
- (d) Datum početka implementacije ugovora;

Ovo je dodatak datumu potpisivanja ugovora i može se razlikovati od njega, kao kada se datum početka ugovora daje nakon potpisivanja ugovora putem Administrativnog naloga.

- (e) Datum završetka sprovođenja ugovora uključujući sve izmjene i dopune;

Ovo je krajnji datum kada mogu nastati prihvatljivi troškovi. Ne uključuje garantni period ili vrijeme dozvoljeno za pripremu izvještaja od strane izvođača.

- (f) Ukupno isplaćen iznos (gotovina) po ugovoru;

- (g) Predfinansiranje plaćeno po ugovoru;

Izričito priznavanje i evidentiranje u bilansu stanja predfinansiranja obavezanog ugovorom.

- (h) Priznati trošak – direktno (po ugovoru);

Izričito priznavanje troška kao naknade rashoda za godinu. Neka plaćanja će direktno pokriti već nastale troškove. Predfinansiranje nije uključeno. Ona mogu biti konačne isplate kada je predfinansiranje već odobreno ili privremena plaćanja kada je prethodno finansiranje odobreno ili kada ugovor ne uključuje obezbjeđivanje predfinansiranja.

- (i) Priznati trošak – indirektan (po ugovoru);

Izričito priznavanje troška kao naknade rashoda za godinu. Neke fakture ili zahtjevi za troškove koje podnese korisnik granta ili izvođač odnosiće se na troškove koji su pokriveni predfinansiranjem plaćenim ranije u periodu sprovođenja sporazuma o bespovratnim sredstvima ili ugovora. U ovim slučajevima, izvršeno plaćanje će biti manje od prijavljenih troškova. Može čak biti nula ako su svi troškovi pokriveni predfinansiranjem (sigurno će biti nula ako prijavljeni troškovi nijesu dovoljni da apsorbuju predfinansiranje i izda se nalog za povraćaj neiskorišćenog salda predfinansiranja). U svim takvim slučajevima sistem bi trebalo da evidentira punu vrijednost prijavljenih prihvatljivih troškova kao rashode za godinu i umanjiti saldo predfinansiranja za iznos troškova koji se prebija sa predfinansiranjem prilikom utvrđivanja iznosa za plaćanje.

(j) Nalozi za povraćaj radi umanjenja predfinansiranja (po ugovoru);

Priznavanje umanjenja predfinansiranja u bilansu stanja nakon povraćaja neiskorišćenog predfinansiranja.

(k) Nalozi za povraćaj radi umanjenja troškova (po ugovoru);

Kada se izvrši povraćaj troškova koji su ranije prihvaćeni – moguće nakon istrage za prevaru. U takvim slučajevima, evidentirani troškovi za godinu moraju se umanjiti ako je trošak prihvaćen u istoj godini u kojoj je naknadno povraćen; ili prihod mora biti evidentiran ako je trošak prihvaćen u ranijoj godini koja prethodi godini povraćaja.

(l) Datum fakture dobavljača za svaku fakturu ili drugi dokument praćen finansijskim izvještajem koji dovodi do priznatih troškova;

(m) Informacije o kontekstu povraćaja neprihvatljivih troškovima i povraćajima.

Prilog 3: